

**A Magyarcsanádi Református Általános Iskola és Óvoda intézményben
megvalósításra kerülő**

Szeretettel formálni a viselkedéskultúrát

című

MESTERPROGRAM

ÁLTALÁNOS TERV

2020-2025

Készítette: Baranyi Bettina

intézményvezető

mesterpedagógus aspiráns
mesterprofil: intézményvezető

2019

Bevezető

Mesterprogramomat az általam vezetett Magyarcsanádi Református Általános Iskola és Óvodára építem, bár intézményvezetői megbízatásom 2022-ben lejár, bízom benne, hogy az azt követő öt évre is felkérnek és kineveznek intézményvezetőnek. Azt gondolom, ha sikerül ezt a programot megvalósítani, és a várt eredményeket elérjük, akkor az ország, s talán a határon túl, más nemzetek is vehetik példának.

Intézményünkben nagyon sok a hátrányos helyzetű és a cigány tanuló (90%), ami Magyarcsanád község lakosságának összetételéből adódik. Egyelőre nem beszélhetünk szegregációról, de nem is szeretnénk ezt elérni, ezért szeretném a mesterprogramomban kitűzött célokat megvalósítani. Ugyanis napi szinten küzdünk a súlyosan viselkedésszavaros tanulókkal, akik legtöbb esetben valamilyen trauma által, vagy az otthonról hozott családi viszályok miatt bomlasztják a közösséget, akadályozzák a tanítási órák zavartalanságát, olykor ön- és közveszélyesek.

Célkitűzés indoklása, előzmények

Úgy érzem, mint befogadó intézmény, mindent megteszünk az ilyen tanulók integrációjának segítése érdekében. Ugyanakkor szeretném elérni, hogy ezek a tanulók és családjaik is legyenek befogadóak, azaz próbáljanak meg beilleszkedni, fogadják el egymást is, és a nem cigány tanulókat is. Azt tapasztaljuk, hogy a legtöbb magatartásprobléma a cigány családok egymás közötti, sokszor otthonról hozott konfliktusaiból adódik. **Egyrészt ezek kezelésére szeretnék szakembereket bevonni, a családok szociális és életkészségeit erősíteni, lelki és mentális segítséget nyújtani szakember bevonásával.**

A tanulók nemcsak egymást nem tisztelik, de tanáraikat sem. A szülők iskolázatlansága, a gyerekekkel való nem törődés, a traumák, amivel ezek a gyerekek érkeznek az iskolába, mind kiváltó okai ennek. A tiszteletlenség, a fegyelmezetlenség ebből adódik. A pedagógusok kezében már sajnos semmilyen eszköz nincs, tapasztalt, több éve a pályán levő kolléga sem mindig tudja kezelni ezeket a helyzeteket, a régi fegyelmezési módszereket hiába alkalmazzuk, a szülők sem együttműködők. A tanulók amellet, hogy fegyelmezetlenek, tiszteletlenek, motiválatlanok. Mindezek következménye a rossz tanulmányi eredmény, a sok hiányzás, az országos méréseken való alulteljesítés. Ez utóbbiról nincs releváns érték, mert a családi háttérkérdőívet nem töltik ki a szülők.

Intézményvezetői tevékenységem másik célja a mesterprogramomhoz kapcsolódóan az intézményben tanuló diákok viselkedésének javítása, a súlyos magatartásproblémák kezelése.

Az intézmény Fenntartója még intézményvezetői felkérésem idején jelezte, hogy érdemes a Református Cigány Misszió adta lehetőségeket kiaknázni. 2017 júniusában, amikor megírtam az intézményvezetői programomat, már abban lefektettem, hogy élni fogok a lehetőséggel.

A 2017-es tanév elején fel is vettem a kapcsolatot a Református Cigánymissziós Irodával, és 2018 májusában részt vettem az Inkluzív református iskolák műhelynapján, ahová egy előzetes online kérdőív kitöltésének eredményeként voltunk hivatalosak. Ugyanis az iroda még tanév elején egy online kérdőív segítségével felmérte az ország összes református iskolájában a cigány és a hátrányos helyzetű tanulók számát. Ennek eredménye alapján kaptam meghívást a műhelynapra - intézményünk mutatkozott a leghátrányosabb helyzetű iskolának, ugyanis nálunk volt akkor legmagasabb az országban a cigány tanulók aránya (90% fölötti).

Ezen a műhelynapon bemutatkozott a HEKS (Svájci Protestáns Egyházak Segélyszervezete), mely öt éve támogatja a roma - nem roma együttműködést a református egyház gyülekezeteiben, és nemrég elindult a szervezet oktatási intézményekben zajló programja is. Megismerkedhettem az utóbbi projekt alapjául szolgáló kutatással, és annak távlati céljaival, így arról is, hogy lesz pályázási lehetőség intézményünk támogatására.

A 2018 júniusában megírt pályázat alapján bekerültünk abba az öt pilot intézménybe, amely kiválasztásra került az országban, hogy a Református Cigány Missziós Iroda és a HEKS támogatása által saját iskolánkra kidolgozott program alapján inkluzívabb iskola legyünk, azaz a szülők, a fenntartó, és akár a helyi gyülekezet bevonásával egy még megfelelőbb, még befogadóbb intézménnyé váljunk.

Mesterprogramom fő szakmai célja: egy olyan program kidolgozása, bevezetése és megvalósítása, mely egyértelmű és kézzelfogható segítséget ad a pedagógusoknak, szülőknek, nekem, vezetőnek is, hogy a Magyarországi Református Általános Iskola és Óvoda példaértékűen inkluzív legyen, ahol a magatartásproblémák elenyészőek, javulnak a tanulmányi és az országos méréseken mutatott eredmények, csökken a lemorzsolódási ráta, az igazolt és igazolatlan hiányzások száma.

Cél megvalósítása

A céljaim megvalósításához már magam számára kijelöltem a feladatokat, akár ha a Vezetői Programomban foglaltakat veszem figyelembe. A 2017/18-as tanév kezdetétől tudatosan és folyamatosan kerestem azokat a lehetőségeket, melyeket érdemes megragadni, hogy a fentebb említett elvárásoknak megfeleltessem az intézményt.

Így kerültünk kapcsolatba a Református Cigány Missziós Irodával és a HEKS-sel. Pilot iskola intézményvezetőjeként részt vettem a már fentebb említett Inkluzív iskolák műhelynapokon, Cigánymissziós Lelkésztovábbképzésen, Inkluzív Iskolák Workshopján. **Tudásmegosztó-segítő tevékenységemet** bizonyítja, hogy az ezeken a rendezvényeken szerzett tapasztalatokat mindig megosztottam kollégáimmal, a kezdetektől bevontam őket a terveim megvalósításába és ezután is azt fogom tenni.

A 2018/19-es tanévben feladatunk volt 2 mentor segítségével az *Inkluziós Index – a tanulás és részvétel támogatása az iskolákban c. kiadvány 4. kiadás* - feldolgozása nyomán akcióterv készítése, majd a HEKS-hez benyújtható második körre vonatkozó pályázati csomag beadása 2019. május 31-ig.

Ez a tanév azzal telt, hogy a két mentor és az *Inkluziós Index* segítségével felmértük, hogy intézményünknek mire van szüksége, mik a gyengeségeink, mik a fejlesztendő területek. Szülői, pedagógusi, tanulói, vezetői kérdőívek kitöltésével végeztünk önértékelést. Közben tartottunk és részt vettünk továbbképzéseken, műhelymunkákon, ellátogattunk olyan intézménybe, ahol alkalmaznak a Cigány Misszió által támogatott bármely modellt.

A fejlesztési terv elkészítését öt hónapos előkészítő munka alapozta meg, melyet az iskola munkatársaiból alakult fejlesztői csapat koordinált. Az öt hónap alatt a fejlesztői csapat tíz alkalommal, átlagosan kétheti rendszerességgel találkozott és dolgozott együtt.

A fejlesztési folyamat állomásai voltak:

- vezetői interjú (igazgató)
- a vizsgálódás körének pontosítása: döntés arról, hogy az inkluzív fejlesztési folyamat csak az iskolára terjed ki, az óvodát egyelőre nem érinti
- kérdőíves vizsgálat: vezetők, pedagógusok, szülők, tanulók
- kérdőívek kiértékelése
- nevelőtestületi értekezletek / kiscsoportos munka is
- rendszeres megbeszélések a fejlesztő teammel
- óralátogatások
- alapidokumentumok vizsgálata

Én vezetőtársammal és a két mentorral együtt alkottunk egy fejlesztő csapatot, akik koordinálták azt a **feltáró-elemző tevékenységet**, melynek során kirajzolódott, hogy intézményünkben mi az a négy fejlesztendő terület, amelyre akciótervet szükséges kidolgozni.

A kérdőívek eredményei alapján a fejlesztő teammel, a felsős és alsós munkaközösséggel, így a teljes nevelőtestülettel a következő négy területet tartottuk kiemelten fejlesztendőnek:

1. kölcsönös tisztelt kialakítása (diák-diák, diák-tanár, szülő-tanár, tanár-tanár)
2. szülőkkel való együttműködés javítása
3. kirívó konfliktushelyzetek és a mindennapi helyzetek hatékony szakmai kezelése
4. pedagógusok egymáshoz való viszonyának fejlesztése/közösségépítés

A céljaimat a Pressley Ridge Nevelési-Oktatási Modell¹ bevezetésével kívánom megvalósítani.

Azt gondolom, hogy ezt a négy területet a legrövidebb időn belül, a leghatékonyabban és leginnovatívabb módon úgy tudjuk fejleszteni, ha a Pressley Ridge Magyarország Alapítvány kidolgozott komplex nevelési-oktatási programja által kínált lehetőségekkel élünk, azaz ha nem is teljes egészében és abban a formában, de azt saját intézményükre szabva bevezetjük és alkalmazzuk. Ezt a programot műhelymunkák és továbbképzések alkalmával volt szerencsém megismerni a 2018/19-es tanévben.

Ez a komplex program segítséget nyújt a problémás tanulók és szülei számára oly módon, hogy az érintettek tanulják meg viselkedésüket irányítani és szabályozni.

A módszert az úgynevezett Re-EDucation (magatartási- és viselkedésminták újra tanítása) nevelési alapfilozófia felhasználásával dolgozta ki és alkalmazza az 1960-as évek végétől kezdődően a Pressley Ridge. A modellben kiemelkedő szerepet kap a gyerekek és fiatalok erősségeire építő eszköztár, illetve a gyerekek és fiatalok családja, környezete, és a velük foglalkozó egyéb szakemberek bevonása az intervenciós folyamatokba².

Mesterprogramomban megjelölt céljaim, és a programom megírását megelőző időszakban végzett tevékenységeim nemcsak **tudatos szakmai fejlődésemet** szolgálták és bizonyítják, hanem intézményi célok is, rövid és hosszú távon egyaránt az intézmény érdekeit is szolgálják.

---

¹ A *Pressley Ridge Nevelési-Oktatási Modell*ről bővebben a <https://nobadkid.org/> honlapon lehet olvasni.

² A *Pressley Ridge* szervezet és program leírása alapján.

Mivel ilyen jellegű módszert nemhogy a mi iskolánkban, de az ország egyetlen református iskolájában sem alkalmaztak még, továbbá állami fenntartású iskolák közül is csak négyben, ezért azt gondolom, hogy mindenképpen ez egy **fejlesztő-újító tevékenységnek** fog bizonyulni az intézmény életében, az ország összes református és egyéb fenntartású iskoláinak pedig példa, minta lehet. Tapasztalatainkat, eredményeinket **tudásmegosztással** publikálni fogjuk. Műhelymunkák, bemutatóórák alkalmával minden érdeklődőt fogadunk.

Megvalósult tevékenységek

Előkészítő szakasz (2017-19.):

- **feltáró-elemző tevékenység**, probléma felismerése, feltárása: sok a súlyos magatartászavarral küzdő tanuló, nincs eszköztár, nincs megfelelő háttérismeret és módszer
- lehetőségek felkutatása: Református Cigány Misszió, HEKS
- **tudatos szakmai fejlődés**: konferenciákon, továbbképzéseken, műhelymunkákon való részvétel, kutatás a témában
- Pressley Ridge Magyarország Alapítvány Oktatási Modelljének megismerése
- szakmai konzultációk az alapítvány munkatársaival
- **tudásmegosztó-segítő tevékenység**: program bemutatása az intézmény pedagógusainak, majd a fenntartónak
- szakemberek (mentorok) segítségének igénybevétele egy teljes tanév során
- szakmai team működtetése
- **önreflexió végzése folyamatosan**: képzések visszajelzéseiről, munka hatékonyságáról
- **tudásmegosztó-segítő tevékenység**: tantestület folyamatos tájékoztatása és bevonása a feltáró-elemző munkafolyamatba
- **kollégák szakmai fejlesztése**: intézményenbelüli műhelymunkák, belső továbbképzések szervezése, munkaközösség-vezetők bevonása a külső műhelymunkákon való részvételre
- **önértékelés**: gyengeségek, fejlesztendő területek megállapítása
- **elemző-fejlesztő tevékenység**: fejlesztési terv kidolgozása az önértékelés eredményei alapján, majd a program hasznosságának értelmezése, megértése
- az új program bevezetésének elfogadtatása tantestülettel és fenntartóval
- pályázatírás a program megvalósításához szükséges anyagi és human erőforrás kiegészítésére

Tervezett tevékenységek

Megvalósítási szakasz (2020-25.):

- **tudatos szakmai fejlődés:** a Pressley Ridge Oktatási Modell teljes megismerése általam
- **tudásmegosztó-segítő tevékenység:** a teljes program megismertetése a kollektívával és a fenntartóval
- **elemző-feltáró tevékenység:** folyamatosan konzultálok a Pressley Ridge munkatársaival a program megvalósításáról
- **tudatos szakmai fejlődés:** a vezetőség és a tantestület továbbképzéseken, műhelymunkákon vesz részt
- **fejlesztő-újító tevékenység:** a Pressley Ridge értékek, a Re-ED alapelvek megismerése megismertetése és alkalmazása, a program saját intézményre szabása oly módon, hogy a teljes tantestületet bevonom, saját alapértékeket fogunk kialakítani, új ötleteket, módszereket találunk ki, a meglévő, rendelkezésre álló eszköztárak bővítése a feladatunk
- mentorok segítségének folyamatos igénybevétele és azok bevonása a program megvalósításába elengedhetetlen
- **tudásmegosztó-segítő tevékenység:** bizonyos képzések az intézmény teljes alkalmazotti körének kötelezőek lesznek (technikai dolgozók), azaz a karbantartó, konyhai és más személyzetnek is
- tanulók és szülők tájékoztatása megfelelő időben a program bevezetéséről
- **elemző-feltáró tevékenység:** családokkal való kapcsolat, a családokkal való együttműködés erősítése, rendszeres családlátogatások, az intézmény családdal kapcsolatos attitűdjének változtatása mindannyiunk feladata
- **fejlesztő-újító tevékenység:** az iskolai környezet változtatása, pl. osztálytermi környezet kialakítása adott csoportnak megfelelően
- szakmai szupervízió igénybevétele a teljes megvalósítási szakaszban
- **tudatos szakmai fejlődés:** magamat és kollégáimat képessé kell tennem arra, hogy minél több magatartás-kezelési döntést magunk is meg tudjunk hozni és azt megfelelően alkalmazzuk
- szupervízoroktól és egymástól kapott folyamatos támogatás, egymás segítése csak igazi csapatmunkában lehetséges, feladatom ennek megvalósítása, a csapat összekovácsolása

- **tudásmegosztó-segítő tevékenység:** folyamatos konzultáció a nevelőtestület tagjai és köztem, mint vezető között, a tapasztaltak és a megszerzett tudás megosztása egymással továbbá olyan team megbeszélések, ahol jelen van a programban résztvevő minden érintett, azaz tanár, szupervízor, családi kapcsolattartó, szülő, közösségi összekötő, egyéb külső partnerek
- **elemző-feltáró tevékenység, reflexió:** a programot megvalósítók rendszeres teljesítményértékelése valamint a tanulók teljesítményértékelése, hatékonyságvizsgálat a programot illetően, tanulmányi eredmények javulásának vizsgálata, rendszeresen átgondoljuk, hogy eddig mit értünk el a programmal
- **tudatos szakmai fejlődés:** meghatározzuk, milyen területeken kell még fejlődnünk, változtatnunk a módszereinken, mérjük a kimeneti állapotot és indikátorokat állítunk fel
- **fejlesztő-újító tevékenység:** a konzultációk, reflexiók, hatékonysági vizsgálatok során feltárt problémákat azonnal kezeljük
- **elemző-feltáró tevékenység, reflexió:** rendszeresen végzünk elégedettségi felméréseket a programban résztvevőktől legyen az diák, szülő, tanár, külső munkatárs
- **tudásmegosztó-segítő tevékenység:** az elégedettségfelmérések kiértékelése után az eredményeket megosztjuk az érdekeltekkel
- **fejlesztő-újító tevékenység:** megfelelő dokumentációs rendszert alakítok ki, továbbfejlesztem az intézmény honlapját, tanári portal létrehozásával elektronikus nyilvántartás lesz
- **tudatos szakmai fejlődés:** további továbbképzéseken való részvétele a programban már részt vevőknek és az esetlegesen újonnan belépőknek
- **fejlesztő-újító tevékenység:** mint vezető és intézményem minden pedagógusa el fogja sajátítani a másképp tanítást, az az élménypedagógia bevezetését a mindennapokba, aktívan fogjuk használni a módszer által kínált gyakorlatokat, a munkatervek, tantervek és tanmenetek kidolgozása ennek megfelelően fog történni
- szaktanácsadás igénybevétele amennyiben szükséges, megfelelő szakemberekkel folyamatos konzultáció és együttműködés (pszichológus, pszichiáter, terapeuta, stb.)
- növeljük a tanítási órán kívüli közösségi programok számát, alkalmát a lakóközösségben levő adottságokat kihasználjuk, annak érdekében, hogy elősegítsük a diákok tanulását, fejlődését és későbbi boldogulásukat
- **elemző-feltáró tevékenység:** egyénre szabott felméréseket illetve fejlesztési terveket dolgozunk ki, a pedagógusoknak beleértve a vezetőket is, minden a programban

résztevő tanulóról pontos és széleskörű információval kell rendelkeznie, ismernünk kell a gyermekek körülményeit, képesnek kell lennünk arra, hogy az információkat megfelelően kezeljük és használjuk fel

- felelősségünk, hogy különböző tanítási technikákat és megfelelő módszereket alkalmazzunk a differenciált oktatás biztosítására

Produktumok, elért eredmények

Konkrét azonnali eredmények: kevesebb magatartásprobléma, ezáltal nagyobb fegyelem, a tanulóknál kialakul a tisztelet egymás iránt és a pedagógusok iránt. Ennek következtében javulnak a tanulmányi eredmények, az országos mérések eredményei, kevesebb lesz a hiányzás, az iskolakerülés. Csökken a lemorzsolódás, a korai iskolaelhagyás mutatója. Az intézmény visszanyeri régi jó hírnevét, melynek köszönhetően növekedhet a tanulói létszám is. Hosszú távú célként tűztem ki még 2017-ben, hogy ne csak a község gyermekei járjanak intézményünkbe, hanem a más települések, községek összes gyermeke.

A projekt által megvalósított fejlesztés az iskola mindennapi gyakorlatába oly módon épül be, hogy a fent említett modellelemeket alkalmazzuk, ezek mentén szervezzük mindennapjainkat:

- Re-ED nevelési alapfilozófia
- Csoportban nevelés
- Magatartás-menedzsment rendszer
- Élmény- és kalandpedagógia
- Családokkal való munka
- Képzés, szakmai támogatás, szupervízió
- Team munka

Mindezek bevezetése után (mely több éves folyamat) folyamatosan alkalmazva kívánjuk szervezni az iskola életét az elkövetkezendő években. Ez egy hosszú távú program, mely ránk szabottan működik, tetszőlegesen bővíthető, variálható igény szerint. Remélem, a módszer mentén képesek leszünk elérni, hogy példaértékű intézmény legyünk, és annak érdekében, hogy megtartsuk az elérni kívánt színvonalat, ezeket a tevékenységeket folyamatosan alkalmazni fogjuk.

Ez a mesterprogram a Pressley Ridge Magyarország Alapítvány Nevelési-Oktatási Modellprogram felhasználásával készült.

Mivel ezt a modellprogramot kívánjuk bevezetni, majd hosszú távon alkalmazni, ezért az alapítvány munkatársai részt vesznek a programban, mint külsős humánerőforrás, ill. az általuk delegált mentorok.

Külső humánerőforrás a szülők, külsős partnerek, szociális munkás, a Református EGYMI nálunk alkalmazott munkatársai.

Belső humánerőforrás: a tanulók, a nevelőtestület, az intézmény összes dolgozója, az intézmény fenntartója. A továbbképzések kivételével, a program végrehajtásában mindenkinek részt kell venni.

Pénzügyi források: intézmény költségvetése fenntartói hozzájárulással, helyi önkormányzat EFOP pályázata, a magyarcsanádi nemzetiségi önkormányzatok (szerb, román, cigány) támogatásai, továbbá a nyertes HEKS pályázatunk.

A tervezett tevékenységeket a nevelőtestület bevonásával kívánjuk megvalósítani, akik mindegyik tevékenység végrehajtásában részt vesznek. A családi nap rendezvényt szülők, tanulók bevonásával fogjuk megvalósítani. Amennyiben lehetőségünk lesz rá, önkénteseket is szívesen fogadunk, ill. olyan középiskolásokat, akik szívesen tesznek intézményünkben közösségi szolgálatot.

Amennyiben a program bevezetése és alkalmazása sikeres lesz, minden kitűzött célt meg tudunk valósítani, elérjük a kívánt eredményeket, akkor tapasztalatainkat, tudásunkat, módszereinket megosztjuk más intézményekkel, szervezetekkel (pl. első körben Makó város oktatási intézményei, Makói ENI, Református EGYMI, Református Pedagógiai Intézet) segítve ezzel az ő fejlődésüket is.